

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย

Risk Management of the administrators in primary schools where teach by Multi-grade Education Teaching Model in Chiangrai province

สายฝน เตียมธนะ (Saifon Thiemtana) *

วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์ (Weeraphan Siririth) **

พรภวิชัย มนต์วีชรินทร์ (Pornpavit Monvucharin) ***

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงรายจำแนกตามตัวแปรเพศ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหารประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย จำนวน 160 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย ที่เลือกแบบเจาะจง จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 151 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประกอบด้วยโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน (การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น) ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.97 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.17$, S.D. = 0.53) แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ ต้องมีการจัดการความเสี่ยงในการปฏิบัติงานดังกล่าว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น) และการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ อยู่ในระดับสูง ส่วนความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติงาน (การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น) ($\bar{X} = 2.30$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.64) ด้านการเงิน ($\bar{X} = 2.08$, S.D. = 0.63) และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ($\bar{X} = 2.07$, S.D. = 0.63) และ 2) เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารที่เป็นเพศชาย มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงมากกว่าผู้บริหารที่เป็นเพศหญิง และพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหารมากกว่า 10 ปี มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง สอนแบบคละชั้น

Keywords: Risk Management, Multi-grade Education Teaching Model

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

** อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

*** อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

Abstract

The objectives of this research were to study on risk management of the administrators in primary schools where teach by multi-grade education teaching model in Chiangrai province and to compare risk management administration of the administrators in primary schools where teach by multi-grade education teaching model in Chiangrai province classified in accordance with gender and experience of being an administrator. The sample population included 160 administrators in primary schools where teach by multi-grade education teaching model in Chiangrai province. The purposive samples included 151 directors in primary schools where teach by multi-grade education teaching model in Chiangrai province. The instrument for data collection was used the rating scale questionnaire including an opportunity of risk: Strategic Risk, Operational Risk (Multi-grade Teaching Learning Management), Financial Risk, Compliance Risk with the reliability of 0.98 respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and the values of percentage (%), and average ($\bar{X}$) and Standard deviation (S.D.).

The research findings were as follows: 1) the risk management of the administrators in primary schools where teach by multi-grade education teaching model in Chiangrai province had 4 high risks ($\bar{X} = 2.17$, S.D. = 0.53) that must be a management system to take care of the whole risks. Considering the individual aspects, it was found that the high risks seemed to appear in the facets of operational risk (multi-grade teaching learning management) and strategic risk of the primary schools where teach by multi-grade education teaching model in Chiangrai province, which meant that there must be a management system to take care of these operations. However, the financial risk and compliance risk seemed to have in the minor risk, following the highest risk was operational risk (multi-grade teaching learning management) ($\bar{X} = 2.30$, S.D. = 0.52) strategic risk ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.64) the financial risk ($\bar{X} = 2.08$, S.D. = 0.63) and compliance risk ($\bar{X} = 2.07$, S.D. = 0.63). The finding comparison of risk management administration according to gender and work experience in executive position was found that the male administrators were higher in risk management administration than the female administrators, considering in the light of administration experience, it was found that it was high for the administrators who have work experience in executive position more than 10 years in overall.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หัวใจของการพัฒนาการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) และสิ่งที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียน

ทั้งนี้เพราะผู้เรียนที่มีคุณภาพจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพของคนในชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานของหลักสูตร ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างประหยัดและคุ้มค่า จึงทำให้เกิดนโยบายการทยอย

ยุบเลิกหรือยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศที่มีจำนวนนักเรียนน้อยไม่คุ้มค่าแก่การลงทุน เพื่อแก้ไขผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 ภายใต้โครงการเงินกู้ด้านการศึกษาเพื่อปรับโครงสร้างทางสังคมได้วางกรอบนโยบายต่อโรงเรียนขนาดเล็กในการควบคุมการจ้างครูประถมและเพิ่มอัตราส่วนครูต่อนักเรียนให้ได้เพิ่มมากขึ้น นโยบายนี้ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน จำนวนหนึ่งถูกยุบเลิก และได้กลายมาเป็นนิยามของโรงเรียนขนาดเล็กที่หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษา หรือโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 7)

ในปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอยู่ถึง 14,816 โรงเรียน จากสาเหตุดังกล่าวจึงเกิดโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้นทุกปี จะพบข้อมูลดังนี้ ปีการศึกษา 2546 มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 10,877 โรงเรียน, ปีการศึกษา 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 13,518 โรงเรียน ปีการศึกษา 2554 เพิ่มขึ้นเป็น 14,669 โรงเรียน ปีการศึกษา 2555 เพิ่มขึ้นเป็น 14,816 โรงเรียนและในปีการศึกษา 2556 ยังไม่มีการสำรวจแต่คาดว่าจำนวนจะต้องเพิ่มขึ้นแน่นอน และในจำนวนนี้มีโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 60 คน ลงมาอยู่ไม่น้อยกว่า 5,962 โรงเรียน (พิษณุ ตุลสุข, 2556) ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กขาดความพร้อมปัจจัยหลายอย่าง เช่น ขาดแคลนงบประมาณขาดแคลนครูครูไม่ครบชั้น โรงเรียนขนาดเล็กมีหน้าที่จัดการศึกษาเหมือนกับโรงเรียนใหญ่ทุกประการ แต่ครูไม่เพียงพอครูต้องรับผิดชอบงานหน้าที่หลายอย่าง ทำให้ประสิทธิภาพการเรียน การสอนลดน้อยลง การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นจึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำขึ้น เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียน การสอน โรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เหตุผลความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น คือ อัตราการเกณฑ์เด็ก เข้าเรียนต่ำ ทำให้มีจำนวนนักเรียนน้อยเกินไป ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาใดที่สามารถยุบรวม

และเลิกล้มได้ โดยการดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งการดำเนินการยุบรวมและเลิกล้มสถานศึกษานั้นเป็นไปตามความสมัครใจในระดับพื้นที่ ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่สามารถ ยุบรวมได้ก็นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบ เช่น ห้องเรียนเคลื่อนที่ การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย มีจำนวนโรงเรียน 626 โรงเรียน และมีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 221 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าว มีสภาพขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น ขาดแคลนงบประมาณ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามหลักเกณฑ์ยึดจำนวนนักเรียนและอื่น ๆ ดังนั้นจึงมีโครงการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น และปัจจุบันมีโรงเรียนเข้าร่วมจำนวน 160 โรงเรียน จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาล้วนเป็นปัญหาที่ทำให้การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นงานในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยง อาศัยอำนาจตาม มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ซึ่งหนึ่งในห้าแนวทางตามมาตราดังกล่าว คือ การตรวจราชการแบบการบริหารความเสี่ยง รวมไปถึงระเบียบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยง ภายใต้กรอบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กตามแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2551-2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 7)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยงให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่สถานศึกษา ยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่าง

มีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของต้นสังกัด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554) และเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้น มีประสิทธิภาพครอบคลุมปัจจัยความเสี่ยงทางด้านการศึกษาในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทฤษฎีของนักศึกษามาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยที่จะศึกษาถึงปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาและการพิจารณาหาแนวทางในการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้น โดยจะนำผลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์และนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย เพื่อที่จะได้ลดความเสี่ยงในการบริหารของโรงเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงรายจำแนกตามตัวแปรเพศ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนที่รักษาราชการแทน และปฏิบัติหน้าที่ปัจจุบันในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน
2. **การบริหารความเสี่ยง** หมายถึง กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในองค์กรเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบ เพื่อให้สามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้

3. **โรงเรียนประถมศึกษา** หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

4. **การสอนแบบคละชั้น** หมายถึง การสอนในระดับประถมศึกษา สำหรับเด็กต่างชั้นต่างกลุ่มอายุ ซึ่งมีความสามารถต่างกัน แต่นำมาจัดการเรียนรู้พร้อมกัน โดยจัดรวมกันเป็นชั้นเดียว

5. **ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์** หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องนโยบาย แผน พันธกิจ กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

6. **ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน** หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่อง การดำเนินงานด้านการแนะแนว ความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพ การพัฒนาโรงเรียนและพฤติกรรมนักเรียน งานธุรการ การกำกับติดตาม การพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

7. **ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ** หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องวินัย การตรวจสอบภายใน และควบคุมภายใน การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบมาตรการ และข้อกำหนดจากต้นสังกัด

8. **ความเสี่ยงด้านการเงิน** หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายรายหัว การจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงิน การใช้จ่ายเงิน เงินยืม การจัดทำทะเบียน การจัดทำรายงานการขอซื้อ ขอจ้าง การเขียนเช็คสั่งจ่าย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งหมด 160 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากผู้ที่ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย จำนวน 151 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposetive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยพิจารณาเลือกโดยคำนึงถึงความรู้

ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่อง การบริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้น และลักษณะ
ของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
จำนวน 70 ข้อ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ชนิดตรวจสอบ
รายการ (check list) จำนวน 8 ข้อ และตอนที่ 2 เป็นแบบ
สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยง
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้น
ในจังหวัดเชียงราย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 4 ระดับ ซึ่งแบ่งคะแนนของความคิดเห็น
ออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ สูงมาก สูง น้อย น้อยมาก
ตามขอบเขตของการวิจัย 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกลยุทธ์
จำนวน 10 ข้อ ด้านการปฏิบัติงาน (การจัดการเรียน
การสอนแบบคละชั้น) จำนวน 40 ข้อ ด้านการเงิน จำนวน
10 ข้อและด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ จำนวน 10 ข้อ
รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 70 ข้อ โดยข้อคำถามในแบบ
สอบถามมีค่าความตรงเท่ากับ 0.97 ซึ่งได้นำไปทดลองใช้
กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นใน
จังหวัดพะเยา จำนวน 30 ราย มีค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัย
เชียงราย เรื่องการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการ
วิจัยถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้น
ในจังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาในจังหวัดเชียงรายทั้ง 4 เขต จำนวน
151 โรงเรียน

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดส่ง
แบบสอบถามทางไปรษณีย์ด้วยการขอความร่วมมือ
จากผู้บริหารสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ให้ช่วยกรุณาตอบ
แบบสอบถามแล้วผนึกใส่ซองส่งกลับมามาหาผู้วิจัย

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน
ทั้งหมด 151 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 และนำมาตรวจ
ความสมบูรณ์ของข้อมูล แบบสอบถามมีความสมบูรณ์
151 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 แล้วจึงนำวิเคราะห์
ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่
(Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหาร
ความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอน
แบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย ตามขอบเขตของการ
วิจัย 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยง
ด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน และ
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยการ
วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D.)

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ
การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถม
ศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย จำแนก
ตามตัวแปร เพศ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง
ผู้บริหาร

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย
และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี

2. สภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัด
เชียงราย ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน
(การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น) ด้านการเงิน
และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีการปฏิบัติกา
รบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.17$,
S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามียิ่ง
1 ด้าน ที่มีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากที่สุด
คือ ด้านการปฏิบัติงาน (การจัดการเรียนการสอนแบบ
คละชั้น) ($\bar{X} = 2.30$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ
ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.64) และด้านการเงิน
($\bar{X} = 2.08$, S.D. = 0.63) ตามลำดับส่วนด้านที่มี
การดำเนินการบริหารความเสี่ยงน้อยที่สุด คือ และ
ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ($\bar{X} = 2.07$, S.D. = 0.63)

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงรายตามค่าเฉลี่ย จำแนกตามเพศ พบว่าผู้บริหารที่เป็นเพศชาย มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงมากกว่าผู้บริหารที่เป็นเพศหญิง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหารมากกว่า 10 ปี มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร 6 - 10 ปี และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร 1 - 5 ปี ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการเงินและด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีเพียง 1 ด้านที่มีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติงาน (การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น) รองลงมา คือ ด้านกลยุทธ์ และด้านการเงินตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการดำเนินการบริหารความเสี่ยงน้อยที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับ มนสิขะ แสงวัง (2553: 116 - 117) ที่ได้วิจัยในเรื่องการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน และความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การแสดงความคิดเห็นในภาพรวมการบริหารความเสี่ยงทั้ง 3 ด้าน มีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย ส่วนความเสี่ยง ด้านการเงินและงบประมาณของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การแสดงความคิดเห็นในภาพรวม การดำเนินงาน ด้านการเงินและงบประมาณมีความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง

ด้านการปฏิบัติงาน (การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น) มีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงรายเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ครูมีน้อย บุคลากรครูย้ายบ่อย ทำให้ครูขาดทักษะความรู้ความเข้าใจ ในกระบวนการต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ครูขาดการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ขาดการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ ต้องมีการจัดการความเสี่ยงในการปฏิบัติงานดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ พยงค์ ก่วนทอง (2552: 112-118) ที่ได้วิจัยในเรื่องการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการเรียนรูแบบคละชั้นของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี

ด้านกลยุทธ์ มีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงรายเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีบุคลากรครูน้อย ครูมีภาระงานในหน้าที่มาก ทำให้ครูไม่มีเวลาศึกษากระบวนการหรือเอกสารสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบคละชั้นอย่างเต็มที่ และการมีส่วนร่วมของครู ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาค่อนข้างมีน้อยในการจัดทำแผนกลยุทธ์ ส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ ต้องมีการจัดการความเสี่ยงในการปฏิบัติงานดังกล่าว และสอดคล้องกับ พิสนต์ จันทร์เขียว (2555 : 102) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแม่วีน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนด้านการเงินและด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ บุคลากรส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติตามระเบียบวินัย ข้อบังคับได้ ยึดหลักปฏิบัติตามระเบียบราชการ ส่งผลให้มีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนยอมรับความเสี่ยงได้ แต่ต้องมีการควบคุมการปฏิบัติงานดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย เวียงลอ (2553: 49) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่แอเหนือ อำเภอแม่แจ่ม

จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเงิน พบว่า การบริหารการใช้เงินให้เป็นไปตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำเอกสารทางการเงิน มีความเสียหายปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงรายตามค่าเฉลี่ย จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารที่เป็นเพศชาย มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงมากกว่าผู้บริหารที่เป็นเพศหญิงทั้งในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงมากกว่าผู้บริหารที่เป็นเพศหญิงทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจ ช่วยตระกูล (2551 : 131-132) ที่ได้ทำการศึกษารื่องการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเพศชายที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สูงกว่าผู้บริหารเพศหญิงทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้บริหารเพศชายมีรูปแบบการบริหาร การตัดสินใจ ที่รวดเร็วโดยเฉพาะในด้านการประเมินความเสี่ยงและการตอบสนองต่อความเสี่ยง นอกจากนี้ผู้บริหารเพศชายมีการนำการบริหารความเสี่ยงทุกด้านมาใช้ในการปฏิบัติงานประกอบกับเข้าใจทิศทาง การบริหารความเสี่ยง การปรับตัว การแก้ปัญหา รวมถึงการได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าเพศหญิงจึงทำให้การบริหารความเสี่ยงแตกต่างกัน

การเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงรายตามค่าเฉลี่ย จำแนกตามประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหารมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีเทคนิคในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และประสบการณ์ในการบริหารจะช่วยสอนให้ผู้บริหารแต่ละคนรู้ว่าอุปสรรคปัญหา หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ควรใช้เทคนิควิธีการในการบริหารอย่างไร

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยไพรวัลย์ คุณาสถิตชัย (2553: 53) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานประเด็นด้านการระบุนความเสี่ยง มีวิธีการระบุสาเหตุ 3 อย่าง คือ (1) คน พบว่าบุคคลนั้นไม่ระบุระเบียบหรือเวลาปฏิบัติงาน ไม่เต็มทีหรืองานมากเกินไป (2) ระบบ ผู้ปฏิบัติงานยังไม่เข้าใจเป็นแนวทางเดียวกัน (3) บัณฑิตภายในและภายนอก มาจากการที่ผู้ปฏิบัติงานการเงินของคณะส่วนมากเป็นบุคลากรที่มาปฏิบัติงานใหม่ และเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ส่วนมากไม่มีตำแหน่งการเงินโดยตรง จึงทำให้เกิดปัญหาด้านกฎ ระเบียบต่าง ๆ จึงสรุปได้ว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ทางด้านกลยุทธ์ โรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย ควรมีกลยุทธ์ที่ชัดเจน กิจกรรมตามแผนกลยุทธ์ควรพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดทำ แผนกลยุทธ์สถานศึกษา

2) ด้านการปฏิบัติงาน โรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย ควรพิจารณาการควบคุมรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นให้มากขึ้น ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและท้องถิ่น ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันรวมตัวกันสร้างเป็นโรงเรียนเครือข่าย แล้วร่วมกันจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นร่วมกัน เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแก้ปัญหาาร่วมกัน

3) ทางด้านการเงินโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัดเชียงราย ควรพิจารณาแนวทางในการบริหารความเสี่ยงโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การเบิกจ่ายเงินตามปีงบประมาณ และการให้ความร่วมมือจากหน่วยงานในการจัดส่งรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

4) ทางด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โรงเรียนประถมศึกษาที่สอนแบบคละชั้นในจังหวัด เชียงราย ควรมีจัดหาแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยง โดยวิธีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และการกำกับ ควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความเคร่งครัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาประเด็นและปัจจัย ความเสี่ยงในเชิงลึก เพื่อพัฒนาการบริหารงานใน โรงเรียนประถมในประเด็นอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการ

ด้านวิชาการ ด้านทรัพยากร เพื่อการศึกษาตลอดจน การศึกษา เปรียบเทียบโรงเรียนในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ที่จัดการเรียนรู้แบบคละชั้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์

2) ควรศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ที่จัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ โดยสามารถ ใช้งานวิจัยนี้ เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ของสถานศึกษาหรือพัฒนาครูผู้สอน ซึ่งจะส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของการดำเนินงานของโรงเรียนโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). **การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ปรียญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พยนต์ งามทอง. (2552). **การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิพัฒน์ สอนสมนึก. (2553). **การพัฒนาโมเดลการจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้นสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิษณุ ตูลสุข. (2556). **อนาคตโรงเรียนขนาดเล็กของเมืองไทย การแก้ปัญหาจะต้องไม่มีรูปแบบเดียว**. ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2556. จาก <http://www.dailynews.co.th>
- พิสันต์ จันทร์เขียว. (2555). **การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแมวิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพรวลัย คุณาสติยศชัย (2553). **การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ปรียญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มนสิชา แสงวัง. (2553). **การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วินัย เวียงล่อ. (2552). **การบริหารด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่แะเหนือ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2551-2553**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554**. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2555. จาก <http://www.psdg.moe.go.th>
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **การดำเนินงานรวมโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง**. เอกสารโรเนียว.